

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

HỘI CHỮ THẬP ĐỎ PHÁP VÀ HỘI CHỮ THẬP ĐỎ VIỆT NAM

NÓI CHUYỆN VỀ GIỚI

Tháng 4/2012

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

GIỚI THIỆU VỀ TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN

Khái quát về Dự án

Dự án *Cải thiện bình đẳng giới và các điều kiện về nước và vệ sinh môi trường (WASH) ở các vùng dân tộc thiểu số của Miền Bắc Việt Nam* được tài trợ bởi Liên Minh Châu Âu và do Chữ Thập Đỏ Việt Nam và Chữ Thập Đỏ Pháp thực hiện tại 3 tỉnh là Sơn La, Lai Châu và Điện Biên.

Mục đích tổng thể của Dự án là đóng góp vào việc tăng cường sức khỏe, nâng cao bình đẳng Giới và giảm nghèo cho các nhóm dân tộc thiểu số ở 3 tỉnh phía bắc Việt Nam thông qua việc sử dụng và phổ biến một phương pháp tiếp cận toàn diện có sự tham gia của cộng đồng tại tất cả các cấp.

Mục đích cụ thể:

(i) Ở cấp quốc gia và cấp tỉnh, lồng ghép vấn đề bình đẳng giới vào trong các chương trình phát triển của Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam, và nâng cao năng lực của Hội Chữ thập Đỏ, Hội Phụ nữ và các tổ chức hoạt động ở địa phương trong công tác quản lý và thực hiện chương trình Nước Sạch và Vệ sinh Môi trường có lồng ghép về Giới;

(ii) Ở cấp cơ sở, nâng cao bình đẳng giới, vai trò lãnh đạo của phụ nữ, tăng cường khả năng tiếp cận với nước sạch và vệ sinh, cũng như nâng cao nhận thức của các nhóm đối tượng, đặc biệt là trẻ em, về vệ sinh và sức khỏe môi trường.

Trong khuôn khổ hoạt động của dự án, dự án đã thực hiện phân tích Giới tại các xã thuộc vùng dự án của 3 tỉnh. Kết quả phân tích Giới cho thấy sự bất bình đẳng giới tại cộng đồng thể hiện trên nhiều khía cạnh khác nhau. Nhằm nâng cao nhận thức về bình đẳng Giới trong cộng đồng, dự án triển khai các buổi nói chuyện về Giới.

Mục đích của Tài liệu hướng dẫn

Tài liệu này được thiết kế cho các Hướng dẫn viên điều hành các buổi nói chuyện về giới tại cộng đồng. Mục đích của các cuộc nói chuyện nhằm giúp người dân nhận ra những bất bình đẳng giới đang diễn ra nơi họ sống, qua đó nâng cao nhận thức và hướng tới những thay đổi hành vi và thực hành. Hướng dẫn viên sử dụng phương pháp có sự tham gia của cả phụ nữ và nam giới thông qua những trải nghiệm của họ trong cuộc sống hàng ngày và những vấn đề mà chính cộng đồng

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

của họ đang phải đối mặt. Đặc biệt Tài liệu hướng tới nhóm cộng đồng dân tộc thiểu số ở miền núi phía Bắc ở những xã vùng sâu, vùng xa, xã đặc biệt khó khăn.

Dựa trên phân tích giới được thực hiện tại một số xã thuộc vùng dự án, các vấn đề giới nổi cộm bao gồm: Gánh nặng công việc của phụ nữ, sự tham gia hạn chế của phụ nữ vào các sinh hoạt cộng đồng, phụ nữ có ít tiếng nói quan trọng trong các quyết định của gia đình, trẻ em trai nhận được sự ưu tiên nhiều hơn so với trẻ em gái. Đây là cơ sở để lựa chọn các chủ đề về giới trong cuốn Tài liệu hướng dẫn này,

Kết cấu của tài liệu

Tài liệu này gồm các phần sau đây:

Phần 1: Giới thiệu

Phần 2: Chia sẻ công việc gia đình giữa nam và nữ

Phần 3: Sự tham gia của nam và nữ vào các hoạt động của cộng đồng

Phần 4: Thảo luận và ra quyết định trong hộ gia đình

Phần 5: Đối xử công bằng đối với con trai và con gái

Phần 6: Kết luận

Phụ lục 1: Những câu chuyện tình huống

Phụ lục 2: Những kiến thức cơ bản về giới

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

CHÚNG TA NÓI VỀ ĐIỀU GÌ?

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Những điều Hướng dẫn viên cần biết

Về phương pháp

- Khi chia nhóm nên lưu ý mỗi nhóm nên có người có khả năng điều hành nhóm thảo luận
- Cần giải thích yêu cầu đối với các nhóm một cách rõ ràng.
- Câu chuyện tình huống cần được đọc một cách chậm rãi. Hỏi mọi người xem đã nắm được nội dung câu chuyện và có cần đọc lại câu chuyện không.
- Trong quá trình thảo luận, có thể có nhiều ý kiến khác nhau. Có thể có những người chưa đồng tình hay phản đối những điều bạn chia sẻ. Đó cũng là điều bình thường. Trong trường hợp này, bạn không nên phản ứng ngay, không nên nói trực diện đó là suy nghĩ đúng hay sai. Hãy mời những người mà bạn biết có quan điểm tích cực chia sẻ suy nghĩ của họ.
- Không nên áp đặt suy nghĩ vào người khác mà hãy giúp giải thích, gợi mở để những người tham gia tự nhận thấy vấn đề của họ.

Về nội dung

- Không nên ngộ nhận rằng, một số công việc, tính cách và phẩm chất chỉ phù hợp với nữ hoặc nam. Dù đó là nam hay nữ, nếu được đào tạo và có môi trường học tập, làm việc tốt, đều có thể làm được công việc như nhau.
- Nam và nữ có nhu cầu và sự ưu tiên khác nhau do có vai trò giới khác nhau, họ có khó khăn, thách thức khác nhau khi tham gia vào đời sống xã hội. Do vậy, khi thiết kế các hoạt động cần cân nhắc để tạo điều kiện cho nữ tham gia và tiếp cận các nguồn lực một cách tốt nhất.
- Định kiến giới trong cộng đồng không dễ dàng thay đổi. Nó đòi hỏi một quá trình liên tục và bền bỉ. Trong đó rất cần chú ý đến đối tượng nam giới, vì vai trò của nam giới rất quan trọng trong việc thay đổi những định kiến giới.
- Không nên ngộ nhận rằng, thay đổi các vai trò giới truyền thống là làm thay đổi giá trị văn hóa Việt Nam. Chúng ta chỉ mong muốn tháo bỏ những rào cản đối sự phát triển cá nhân của nam, nữ và của toàn xã hội nói chung. Đó cũng là điều mà bất cứ nền văn hóa nào cũng ủng hộ.
- Bình đẳng giới không phải là một mục tiêu riêng rẽ, độc lập với các mục tiêu phát triển khác. Thực hiện bình đẳng giới là cách thức giúp cho việc đạt được các mục tiêu của các dự án, chương trình một cách có hiệu quả.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 1: GIỚI THIỆU

Mục tiêu:

- Tạo không khí cởi mở để mọi người hòa nhập vào buổi nói chuyện, phá vỡ sự im lặng và dè dặt.
- Thu thập mong đợi của mọi người về buổi nói chuyện
- Cùng thiết lập những quy tắc chung cho buổi nói chuyện đạt hiệu quả

Công cụ:

- Giấy A0, giấy A4, giấy màu
- Bút dạ, băng dính
- Bảng

Thời gian: 60 phút

Các bước tiến hành:

1. Giới thiệu tóm tắt về dự án và tầm quan trọng về sự tham gia và hưởng lợi bình đẳng của phụ nữ và nam giới trong các hoạt động của dự án
2. Giải thích mục đích của nói chuyện là nhằm chia sẻ, trao đổi ý kiến giữa các thành viên và khuyến khích họ đưa ra câu hỏi thảo luận.
3. Đề nghị mỗi nhóm 3 người (ngồi cạnh nhau) cùng chia sẻ họ muốn biết điều gì khi đến buổi nói chuyện về giới¹. Phát cho mỗi nhóm những mảnh giấy màu để ghi những mong muốn từ buổi nói chuyện
4. Hướng dẫn viên khái quát lại những mong muốn của người tham gia, dán vào góc tường, để xem lại vào cuối buổi nói chuyện

¹ Vì số lượng người nghe có thể đông, nên không nhất thiết phải từng người giới thiệu và nói lên mong đợi của họ, hơn nữa theo nhóm có thể để bắt đầu chia sẻ hơn.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

5. Hướng dẫn viên đưa ra các nội quy cơ bản trong buổi nói chuyện (những điều nên và không nên làm trong buổi nói chuyện) như: không làm việc riêng, để điện thoại ở chế độ im lặng hoặc tắt điện thoại nếu có thể, đến buổi nói chuyện đúng giờ, tham gia tích cực xây dựng ý kiến....
6. Chia mọi người thành các nhóm bao gồm cả nam và nữ (một nửa là nữ, một nửa là nam). Mỗi nhóm có từ 7-8 người tham gia. Cần lưu ý khi chia nhóm để có số lượng nam nữ tương xứng trong mỗi nhóm (tùy thuộc số lượng học viên tham gia).
7. Nhóm 1 thảo luận câu hỏi: Họ thích điều gì nhất khi họ có con gái? Vì sao?
Nhóm 2 thảo luận câu hỏi: Họ thích điều gì nhất khi họ có con trai? Vì sao?
8. Đề nghị các nhóm ghi lại ý kiến thảo luận trên tờ giấy A0
9. Mỗi nhóm cử một người trình bày kết quả thảo luận của nhóm
10. Trong khi các nhóm chia sẻ, Hướng dẫn viên ghi lại trên các giấy màu những ý chính và dán lên bảng (tường). Lưu ý đến những suy nghĩ có thể khác nhau giữa nam và nữ.

Điều quan trọng nhất với phần thảo luận về câu hỏi này là tạo ra sự khởi đầu cho thảo luận. Từ những câu trả lời của mọi người, Hướng dẫn viên cần khéo léo dẫn dắt vào phần tiếp theo của buổi nói chuyện.

Lưu ý đối với hướng dẫn viên:

- Có thể lúc đầu những người tham gia còn e ngại chưa nhiệt tình tham gia. Hãy bắt đầu từ những người mà bạn biết là họ có thể mạnh dạn chia sẻ suy nghĩ.
- Nên lắng nghe và tỏ sự khuyến khích với những chia sẻ của mọi người

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 2: CHIA SẺ CÔNG VIỆC GIA ĐÌNH GIỮA NAM VÀ NỮ

Mục tiêu:

- Mọi người hiểu được những bất hợp lý hay bất bình đẳng trong việc thực hiện các công việc gia đình.
- Mọi người hiểu được gánh nặng công việc gia đình của phụ nữ ảnh hưởng đến sức khỏe, cơ hội tiếp cận thông tin, kiến thức và hạn chế tham gia vào các hoạt động xã hội.
- Khuyến khích sự chia sẻ của nam giới trong các công việc gia đình

Công cụ:

- Bộ tranh số 1: Các công việc thường ngày trong gia đình
- Một bảng được kẻ sẵn trên giấy A0 có 3 cột theo mẫu sau (có thể sử dụng các bức tường để dán các bức tranh)

Công việc nam làm là chính	Công việc nữ làm là chính	Công việc cả 2 cùng làm ngang nhau

- Chuẩn bị câu chuyện Tình huống 1 trên giấy A4: *Câu chuyện của gia đình anh Vừa A Trống, chị Vàng Thị Mị* (câu chuyện ở cuối cuốn Tài liệu). Có thể cần phải dịch ra tiếng địa phương, nếu người dân không hiểu được tiếng phổ thông.
- Giấy màu, bút dạ, Giấy A0

Thời gian: 90 phút

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Các bước tiến hành

➤ *Xếp tranh (30 phút)*

1. Chia thành các nhóm nhỏ từ 5-7 người
2. Đưa cho mỗi nhóm một bộ tranh và một tờ giấy A0 được chia 3 cột
3. Yêu cầu các nhóm tìm các bức tranh phù hợp để dán vào 3 cột trên. Nên nhấn mạnh rằng, tìm các công việc nữ làm là **chính**; nam làm là **chính**, và công việc làm **ngang nhau**, vì có thể có những công việc cả 2 cùng làm, nhưng chúng ta cần tìm hiểu **mức độ tham gia** các công việc này của nam và nữ như thế nào?
4. Các nhóm trình bày kết quả của nhóm và trả lời các thắc mắc của các nhóm khác.
5. Hướng dẫn viên đặt câu hỏi: Ai làm chính công việc nhà? Có mất nhiều thời gian không? Vì sao chỉ có phụ nữ làm là chính?
6. Từ những câu trả lời của người tham gia, hướng dẫn viên tóm tắt những ý chính và nói “để hiểu được gánh nặng công việc gia đình có thể ảnh hưởng đến phụ nữ như thế nào, chúng ta cùng nghe câu chuyện sau đây”. Bạn hãy đề nghị mọi người lắng nghe để có thể trả lời được các câu hỏi.

➤ *Thảo luận câu chuyện tình huống (40 phút)*

7. Đọc câu chuyện tình huống: *Câu chuyện của gia đình anh Vừa A Trống, chị Vàng Thị Mị*. Bạn cần chắc chắn rằng, mọi người đã hiểu và nắm được nội dung câu chuyện.
8. Yêu cầu các nhóm thảo luận các câu hỏi sau đây và ghi kết quả thảo luận nhóm lên giấy A4
 - *Vì sao chị Vàng Thị Mị làm tất cả các công việc gia đình? Đó có phải là công việc nhẹ nhàng không?*
 - *Làm nhiều công việc gia đình có ảnh hưởng như thế nào đến chị Vàng Thị Mị? (sức khỏe, thời gian, cơ hội kiếm tiền, cơ hội được tham gia các hoạt động xã hội,..)*
 - *Làm thế nào để chị Vàng Thị Mị có thời gian tham gia sinh hoạt Hội phụ nữ và tham gia tổ Tổ tin dụng, tiết kiệm? (các giải pháp)*

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

9. Hướng dẫn đọc từng câu hỏi và yêu cầu từng nhóm đưa ra phương án trả lời của nhóm. Viết những ý chính từ câu trả lời của các nhóm lên bảng hoặc giấy A0.
10. Dừng lại và nhấn mạnh ở câu hỏi thứ 3. Người tham gia có thể đưa ra những giải pháp khác nhau, nhưng cần phải lưu ý những giải pháp quan trọng: Sự chia sẻ công việc nhà của chồng chị Vàng Thị Mị, chị Vàng Thị Mị cần chủ động nói với chồng về dự định tham gia HPN; tổ chức HPN gặp chồng chị Vàng Thị Mị và động viên hỗ trợ chị tham gia...

➤ Kết luận (10 phút)

Kết luận

- ✓ Công việc gia đình không phải là các công việc “vật” mà là công việc cần thiết nhằm tái sản xuất lao động. Hiện tại, bên cạnh các công việc sản xuất, phụ nữ thường là người làm các công việc gia đình, nhưng thường không được ghi nhận đúng mức. Điều này đã tăng gánh nặng cho phụ nữ, họ có ít thời gian tham gia các hoạt động cộng đồng, tiếp cận thông tin và các kiến thức mới, không có thời gian nghỉ ngơi...
- ✓ Nam giới cần tích cực chia sẻ việc nhà với phụ nữ như là một phần trách nhiệm với gia đình. Phụ nữ cũng cần biết cách thu hút nam giới chia sẻ việc nhà với mình như động viên và khuyến khích khi họ làm tốt...

Lưu ý đối với Hướng dẫn viên

- Phân thảo luận các câu hỏi có thể mất nhiều thời gian hơn, hoặc có thể là khó đối với một số nhóm. Bạn hãy giải thích để nhóm hiểu được nội dung câu chuyện
- Hãy khuyến khích đưa ra nhiều giải pháp khác nhau cho câu hỏi số 3.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 3: SỰ THAM GIA CỦA NAM VÀ NỮ VÀO CÁC HOẠT ĐỘNG CỘNG ĐỒNG

Mục tiêu

- Giúp mọi người hiểu được sự tham gia hạn chế của phụ nữ vào các hoạt động cộng đồng là một biểu hiện của bất bình đẳng giới
- Giúp mọi người hiểu được sự cần thiết phải thu hút phụ nữ tham gia vào các sinh hoạt cộng đồng, đó không chỉ là quyền mà còn là nghĩa vụ và lợi ích của phụ nữ.
- Khuyến khích mọi người chia sẻ làm thế nào để phụ nữ có thể tham gia nhiều hơn vào các hoạt động cộng đồng

Công cụ

- Giấy màu, giấy Ao, băng dính, bút dạ
- Chuẩn bị sẵn trên giấy Ao 2 mẫu như sau

Mẫu 1:

Các cuộc họp tại cộng đồng	Nữ tham gia nhiều	Nữ tham gia ít	Nữ không tham gia
Họp bàn về xây dựng đường, trường học			
Họp bàn về sản xuất, phát triển kinh tế			
Họp bình chọn hộ nghèo			
Họp về chăm sóc sức khỏe, Kế hoạch hóa gia đình			
.....			

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Mẫu 2

Các cuộc họp tại cộng đồng	Nam tham gia nhiều	Nam tham gia ít	Nam không tham gia
Họp bàn về xây dựng đường, trường học			
Họp bàn về sản xuất, phát triển kinh tế			
Họp bình chọn hộ nghèo			
Họp về chăm sóc sức khỏe, Kế hoạch hóa gia đình			
.....			

- Chuẩn bị sẵn câu chuyện Tình huống 2 trên giấy A4: *Một cuộc họp dân ở bản Hô Pù* (có thể phải đọc câu chuyện bằng tiếng dân tộc nếu cần thiết).

Thời gian: 90 phút

Các bước tiến hành

➤ **Thảo luận về các cuộc họp (30 phút)**

1. Chia thành các nhóm từ 5-7 người: tách biệt nhóm nam và nhóm nữ riêng.
2. Đưa mẫu 1 cho nhóm nữ để thảo luận và đánh dấu x vào các ô lựa chọn. Đưa mẫu 2 cho nhóm nam để thảo luận và đánh dấu x vào các ô lựa chọn.
3. Các nhóm trình bày kết quả thảo luận
4. Hướng dẫn viên lần lượt hỏi các nhóm về nội dung của các cuộc họp nêu trên bàn về vấn đề gì? (nếu người tham gia không nhớ cũng không sao)

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

5. Hướng dẫn viên hỗ trợ thảo luận để mọi người có thể nhận ra sự khác nhau giữa nữ và nam trong các cuộc họp này (ví dụ nam, nữ hay tham gia cuộc họp nào? ai tham gia nhiều hơn? vì sao?)
6. Hướng dẫn viên dẫn dắt sang câu chuyện

➤ **Thảo luận câu chuyện tình huống (40 phút)**

7. Đọc câu chuyện tình huống: *Một cuộc họp dân ở bản Hô Pù*
8. Yêu cầu các nhóm thảo luận các câu hỏi sau đây và ghi lên giấy A4
 - *Vì sao có rất ít phụ nữ ở Bản Hô Pù tham gia cuộc họp bàn về xây dựng công trình nước sạch?*
 - *Vì sao những phụ nữ tham gia họp đã không phát biểu ý kiến?*
 - *Nhiều phụ nữ không tham gia họp bàn về xây dựng công trình nước sạch có ảnh hưởng như thế nào đến quyền lợi và tiếng nói của họ trong cộng đồng?*
 - *Phụ nữ có thể tham gia Tổ giám sát cộng đồng được không? vì sao?*
 - *Làm thế nào để phụ nữ có thể tham gia nhiều hơn vào các hoạt động cộng đồng?*
9. Hướng dẫn đọc từng câu hỏi và yêu cầu từng nhóm đưa ra phương án trả lời của nhóm. Ghi lên bảng hoặc vào các mảnh giấy màu những ý kiến thảo luận của nam và nữ.

➤ **Kết luận (10 phút)**

Kết luận

- ✓ Thực tế ở những vùng núi dân tộc thiểu số, sự tham gia của phụ nữ vào các hoạt động cộng đồng còn thấp. Không tham gia vào các cuộc họp ở cộng đồng, các chương trình, dự án, phụ nữ bị thiệt thòi vì những nhu cầu, nguyện vọng của họ có thể không được giải quyết.
- ✓ Gia đình, nhất là nam giới cần khuyến khích, động viên và tạo điều kiện cho phụ nữ tham gia vào các hoạt động cộng đồng. Phụ nữ cũng cần tích cực tham gia, chủ động đóng góp ý kiến, nguyện vọng, khó khăn của mình để cùng chia sẻ.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Lưu ý đối với hướng dẫn viên

- Nhóm nam và nữ có thể có ý kiến khác nhau (ví dụ về câu hỏi *Phụ nữ có thể tham gia Tổ giám sát cộng đồng được không?*) hoặc có thể phụ nữ cũng không thấy cần thiết phải tham gia. Trong tình huống này, bạn cần nhấn mạnh đến lợi ích của việc tham gia. Hoặc đưa ra những tấm gương phụ nữ ở trong thôn, xã đã tham gia tốt vào các hoạt động cộng đồng.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 4: THẢO LUẬN VÀ RA QUYẾT ĐỊNH TRONG GIA ĐÌNH

Mục tiêu:

- Giúp những người tham gia hiểu được rằng, đối với bất cứ quyết định nào của gia đình cần có sự bàn bạc và thống nhất giữa nam và nữ.
- Khuyến khích thảo luận tìm ra các giải pháp để giúp phụ nữ được tham gia nhiều hơn vào các quyết định quan trọng.

Công cụ

- Giấy Ao, Giấy màu
- Bút dạ, băng dính
- Chuẩn bị sẵn trên giấy A4 Kịch bản (hoặc câu chuyện) Tình huống 3: *Quyết định vay vốn*

Thời gian : 60 phút

Các bước tiến hành

➤ Công việc cần chuẩn bị trước buổi nói chuyện

1. Trước buổi nói chuyện, cần chọn 2 người (1 nam, 1 nữ) có khả năng để đóng vai hai vợ chồng anh Sính và chị Mụi.
2. Đưa cho họ lời đối thoại của câu chuyện và yêu cầu họ cần đọc kỹ trước khi tham gia đóng vai

➤ Đóng kịch (10 phút)

3. Giới thiệu vở kịch. Yêu cầu 2 người đã được lựa chọn đứng trước mọi người và giới thiệu về vai diễn mà 2 người đó sẽ thực hiện
4. Giới thiệu sơ qua về nội dung câu chuyện.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

5. Yêu cầu mọi người quan sát và lắng nghe các nhân vật vào vai diễn, sau đó sẽ cùng nhau thảo luận về vở kịch.
6. Sau khi vai diễn kết thúc, chia mọi người thành các nhóm nhỏ từ 5-7 người (tách nhóm nam, nữ)

➤ **Thảo luận về vở kịch (30 phút)**

7. Yêu cầu các nhóm thảo luận những câu hỏi sau đây:
 - *Việc làm của anh Sính đúng hay sai? Vì sao?*
 - *Vì sao chị Mụi rất lo lắng khi anh Sính quyết định vay 20 triệu đồng? Vay một món tiền lớn có thể ảnh hưởng đến cuộc sống của gia đình chị như thế nào? (nghèo đói, học hành của con cái,...)*
 - *Khi hai vợ chồng không đồng thuận trong các quyết định, thì điều gì có thể xảy ra đối với gia đình?*
 - *Chị Mụi cần làm gì và cần sự giúp đỡ của ai, tổ chức nào để thuyết phục được anh Sính?*
8. Các nhóm ghi tóm tắt những câu trả lời vào giấy A0
9. Từng nhóm trình bày kết quả thảo luận và trả lời thắc mắc của các nhóm khác (hoặc có thể hướng dẫn viên đi lần lượt từng câu hỏi để các nhóm trả lời)
10. Sau khi các nhóm trình bày xong, hướng dẫn viên cần tóm tắt các ý chính trả lời cho mỗi câu hỏi nói trên.

➤ **Kết luận (10 phút)**

Kết luận

- ✓ Không nên có quan niệm rằng, nam giới, chủ hộ là người quyết định mọi vấn đề. Phụ nữ và các thành viên khác có đóng góp cho kinh tế và sự phát triển của gia đình đều cần nói lên tiếng nói của mình.
- ✓ Phụ nữ cần chủ động tham gia bàn bạc, có ý kiến trong các quyết định của gia đình, không ỷ lại vào nam giới. Nam giới cần lắng nghe đến ý kiến của phụ nữ, ý kiến của mọi người đều cần phải được quan tâm như nhau.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

- ✓ Khi gặp khó khăn hay có mâu thuẫn giữa vợ và chồng mà không tự giải quyết được, hãy tìm đến chính quyền địa phương, các tổ chức đoàn thể như Hội phụ nữ để nhờ sự giúp đỡ.

Lưu ý đối với hướng dẫn viên:

- Trong trường hợp bạn thấy khó tìm 2 người dân tự nguyện đóng vai, bạn có nhờ đến sự hỗ trợ của 2 cán bộ thôn (hoặc xã) để vào vai – những người mạnh dạn thể hiện vở kịch trước đông người.
- Trong quá trình thảo luận, có thể có những ý kiến cho rằng, phụ nữ khó có thể ra được những quyết định quan trọng, hay nam giới là chủ hộ phải là người quyết định cuối cùng. Trong tình huống này, bạn hãy gợi ý cho mọi người xem có phụ nữ nào mà họ biết cũng làm tốt vai trò là chủ gia đình và ra quyết định tốt hay không (Chuẩn bị sẵn một vài trường hợp có thể nêu gương tốt). Bạn hãy nói với mọi người rằng, hãy tin tưởng phụ nữ và tạo cơ hội thì họ sẽ làm được. Đồng thời từ phía phụ nữ, để có thể ra quyết định tốt phụ nữ cần được tiếp cận thông tin, có kiến thức, được giao lưu xã hội để mở mang tầm nhìn và suy nghĩ.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 5: ĐỐI XỬ CÔNG BẰNG ĐỐI VỚI CON TRAI VÀ CON GÁI

Mục tiêu:

- Giúp những người tham gia hiểu được rằng, giá trị con trai và con gái là như nhau. Con trai, con gái đều cần có những điều kiện học tập giống nhau, đều có thể chia sẻ việc nhà và giúp đỡ cha mẹ một cách bình đẳng.

Công cụ

- *Bộ tranh số 2*: Bao gồm các bức tranh bé gái đang làm việc nhà, nấu cơm, quét dọn, bế em..... và các bức tranh bé trai đang chơi cùng bạn bè, xem TV, học bài....
- *Bộ tranh số 3*: bao gồm các bức tranh cả bé trai và bé gái cũng chia sẻ việc nhà, bé gái đang học bài, bé trai trông em, cả nhà cùng xem TV...
- Câu chuyện được chuẩn bị sẵn trên giấy A4: Tình huống 4: *Đối xử công bằng đối với con trai và con gái*
- Băng dính, giấy màu, Ao, bút dạ

Thời gian: 90 phút

Các bước tiến hành

➤ *Thảo luận về bộ tranh số 2 (20 phút)*

1. Chia mọi người thành các nhóm nhỏ (5-7 người)
2. Phát cho các nhóm bộ tranh thứ nhất
3. Yêu cầu các nhóm quan sát bức tranh, viết các câu trả lời trên giấy A4
 - *Có gì khác biệt giữa bé trai và bé gái trong bức tranh này?*
 - *Bé trai được ưu tiên những gì? Bé gái có bị thiệt thòi không?*
 - *Có sự bất bình đẳng, sự chưa công bằng giữa bé trai và bé gái không? vì sao?*
4. Hướng dẫn viên đi lần lượt từng câu hỏi để yêu cầu các nhóm trả lời

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

5. Tóm tắt các ý mà các nhóm đã trả lời cho mỗi câu hỏi và dẫn dắt vào câu chuyện tình huống

➤ **Thảo luận về câu chuyện tình huống (30 phút)**

6. Đọc câu chuyện: *Đói xử công bằng đối với con trai và con gái*

7. Yêu cầu các nhóm thảo luận các câu hỏi sau đây và ghi kết quả thảo luận nhóm vào giấy A0.

- *Nếu gia đình anh chị cũng có hoàn cảnh tương tự, anh chị sẽ quyết định như thế nào? Có cho con gái đi học không? Vì sao?*
- *Em gái nghỉ học sớm sẽ dẫn đến những hậu quả gì?*
- *Vì sao con trai chị Mai không làm việc nhà?*
- *Chị Mai có cần lên tiếng để ủng hộ cho con gái đi học tiếp không?*
- *Chị Mai phải làm gì, cần đến sự giúp đỡ của ai, để con gái chị không phải nghỉ học?*

8. Hướng dẫn viên đọc từng câu hỏi và yêu cầu các nhóm cho ý kiến (lưu ý đi từng câu hỏi một)

➤ **Thảo luận về bộ tranh số 3 (20 phút)**

9. Dán các bức tranh của bộ tranh thứ 2 lên bảng hay tờ giấy to.

10. Yêu cầu mọi người quan sát và đưa ra nhận xét: *Bộ tranh thứ hai* có gì khác biệt so với *Bộ tranh thứ nhất*. Hãy nhấn mạnh rằng, đây chính là những điều mà chúng ta đang hướng tới.

➤ **Kết luận (10 phút)**

- ✓ Trẻ em gái cũng cần được tôn trọng như trẻ em trai, đó là quyền trẻ em được pháp luật bảo vệ.
- ✓ Trẻ em gái bỏ học sớm, thường phải lao động sớm và lấy chồng sớm, dẫn đến nguy cơ ảnh hưởng đến sức khỏe khi làm mẹ chưa đủ tuổi. Lấy chồng trước 18 tuổi là vi phạm pháp luật.
- ✓ Trong gia đình, các bậc cha mẹ cần phân công những việc nhà nhẹ nhàng

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

cho cả con trai và con gái. Không nên quan niệm rằng, việc nhà là việc của con gái.

Lưu ý đối với hướng dẫn viên

- Có thể có một số ý kiến như: (i) Trẻ em trai không thể làm việc nhà tốt như trẻ em gái; (ii) Gia đình sẽ có lợi hơn khi cho con gái nghỉ học vì con gái làm được nhiều việc; (iii) con gái đi lấy chồng không giúp được cha mẹ nếu đầu tư vào việc học hành. Bạn hãy đề nghị mọi người đưa ra những ví dụ mà trẻ em trai và nam giới làm việc nhà tốt, những tấm gương về trẻ em gái học tập tốt và những phụ nữ thành đạt. Điều đó sẽ mang lại nhiều lợi ích cho gia đình và xã hội

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHẦN 6: KẾT LUẬN

Mục tiêu:

- Giúp mọi người ghi nhớ những điều đã trao đổi trong buổi nói chuyện
- Khuyến khích mọi người thay đổi những thực hành trong gia đình mình sau buổi nói chuyện về giới.

Công cụ: Giấy màu, bút dạ

Thời gian: 30 phút

Các bước tiến hành:

1. Dành 5 phút để mỗi người suy nghĩ về một điều mà họ thấy thú vị nhất trong buổi nói chuyện hôm nay.
2. Yêu cầu mọi người nói lên (hoặc viết lên giấy mảnh giấy màu) một điều họ học được hôm nay.
3. Hướng dẫn viên tóm tắt các điều mà những người tham gia đã chia sẻ (nếu sử dụng giấy màu, thì cần dán tất cả các ý kiến lên bảng)
4. Hướng dẫn viên đưa ra kết luận

Kết luận

- ✓ Cả nam giới và phụ nữ đều có trách nhiệm như nhau đối với công việc gia đình. Nam giới cần chia sẻ nhiều hơn.
- ✓ Phụ nữ cần chủ động tích cực tham gia các hoạt động cộng đồng. Gia đình và nam giới cần tạo điều kiện để phụ nữ tham gia.
- ✓ Tham gia các hoạt động cộng đồng sẽ mang lại nhiều lợi ích cho phụ nữ

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

(được giao lưu, tiếp cận thông tin kiến thức, cơ hội nâng cao chất lượng sản xuất, thu nhập...)

- ✓ Các quyết định của gia đình cần được sự thống nhất của cả vợ và chồng. Cần những quyết định quan trọng cần hỏi ý kiến phụ nữ, vì cả phụ nữ và nam giới có vai trò và đóng góp như nhau cho gia đình.
- ✓ Cần có đối xử công bằng như nhau đối với con trai và con gái, trong học tập, trong phân công công việc gia đình.
- ✓ Không nên quan niệm, chỉ có con gái mới làm việc nhà, và chỉ con trai mới cần học tập. Điều cần ghi nhớ là cả con trai, con gái đều có thể học tốt và làm việc nhà tốt như nhau nếu cha mẹ dạy dỗ chúng một cách công bằng.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHỤ LỤC 1: CÁC CÂU CHUYỆN TÌNH HUỐNG

Tình huống 1: Câu chuyện của gia đình anh Vừa A Trống, chị Vàng Thị Mị

Gia đình anh Trống và chị Mị có 3 đứa con nhỏ, đứa lớn nhất mới 8 tuổi, đứa bé nhất mới 2 tuổi. Hàng ngày, chị Mị phải dậy từ rất sớm, nấu cám cho lợn và gà, nấu cơm cho cả nhà ăn, rồi chị mới đánh thức chồng và các con dậy. Chị phải cho 2 đứa nhỏ ăn, chuẩn bị cho đứa lớn đến trường. Các công việc giặt giũ, và quét dọn do chị đảm nhiệm.

Chị cùng chồng lên nương làm rẫy cả ngày, nhiều hôm ở lại rẫy đến tận chiều muộn mới về nhà. Về đến nhà, anh Y được nghỉ ngơi sau một ngày làm việc vất vả, nhưng chị X lại bắt đầu những công việc thường ngày: chuẩn bị bữa tối, dọn dẹp, tắm rửa cho con, rửa bát đĩa, cho con đi ngủ. Một ngày đối với chị thật là dài.

Chị cho biết mấy tháng trước trời rét quá, 2 đứa nhỏ bị ốm, thế là chị đã thức suốt đêm trông 2 đứa. Thức đêm nhiều, nên chị thấy rất mệt mỏi, không có thời gian nghỉ ngơi. Mấy hôm trước Hội phụ nữ có mời chị tham gia sinh hoạt Tổ tín dụng, tiết kiệm, nhưng chị nói còn chị nhỏ quá, không có thời gian tham gia, vì thường sinh hoạt vào buổi tối. Chị nói anh Trống chồng chị có thương vợ con nhưng chị bảo anh ấy không quen chăm sóc con, nên công việc này là trách nhiệm của chị.

Câu hỏi thảo luận:

- 1. Vì sao chị Mị làm tất cả các công việc gia đình? Đó có phải là công việc nhẹ nhàng không?*
- 2. Làm nhiều công việc gia đình có ảnh hưởng như thế nào đến chị Mị? (sức khỏe, thời gian, cơ hội được tham gia các hoạt động xã hội,..)*
- 3. Làm thế nào để chị Mị có thời gian tham gia sinh hoạt Hội phụ nữ và tham gia tổ Tổ tín dụng, tiết kiệm?*

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Tình huống 2: Một cuộc họp dân ở bản Hồ Pù

Tiếng kèn đọt 2 đã vang lên, báo hiệu cuộc họp dân ở bản Hồ Pù sắp bắt đầu. 15 phút sau, mọi người trong bản đã có mặt ở nhà Ông A.Dình –trưởng thôn. Cả bản có 60 hộ, nhưng hôm nay có 45 hộ đi họp, trong đó chỉ có 5 phụ nữ. Cuộc họp hôm nay bàn về việc xây dựng công trình nước sạch cho bản.

Tại cuộc họp có rất nhiều ý kiến khác nhau về việc lựa chọn địa điểm xây dựng bể chứa nước, thành lập tổ nhóm cộng đồng để giám sát việc thi công công trình. Các anh nam giới đã phát biểu rất sôi nổi, trong khi chỉ có 1 chị phụ nữ có ý kiến. Cuối cùng mọi người đã nhất trí bầu ra Tổ giám sát cộng đồng có 5 thành viên, tất cả đều là nam giới.

Câu hỏi thảo luận

- 1. Vì sao có rất ít phụ nữ tham gia họp bản bàn về xây dựng công trình nước sạch?*
- 2. Vì sao những phụ nữ tham gia họp đã không phát biểu ý kiến ?*
- 3. Nhiều phụ nữ không tham gia họp bàn về xây dựng công trình nước sạch có ảnh hưởng như thế nào đến quyền lợi và tiếng nói của họ trong cộng đồng?*
- 4. Phụ nữ có thể tham gia Tổ giám sát cộng đồng được không?vì sao?*
- 5. Làm thế nào để phụ nữ có thể tham gia nhiều hơn vào các hoạt động cộng đồng?*

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Tình huống 3: Quyết định vay vốn xây nhà

Lựa chọn 1: Đóng vai theo kịch bản đối thoại sau đây:

Anh Sinh: Mùa bão sắp đến rồi, anh tính phải xây lại nhà thôi, con lóc xoáy năm ngoái thật tai hại, đã làm đổ tất cả. Cái mái làm tạm đã hỏng, tường cũng bị sập.

Chị Mụi: Em cũng rất lo, nhưng mà bây giờ lấy đâu ra tiền để làm nhà? Khoảng bao nhiêu, anh biết không?

Anh Sinh: Chắc phải 20 triệu đấy?

Chị Mụi: Sao nhiều thế, mấy nhà năm ngoái bị thiệt hại như nhà mình cũng chỉ làm 10 triệu thôi, như nhà Ông Dưa đây này, anh sang mà hỏi ông ấy?

Anh Sinh: mình phải xây đàng hoàng hơn, anh nghe nói vay qua Hội phụ nữ lãi suất thấp, được 20 triệu đấy?

Chị Mụi: nhà nghèo, đành rằng lãi suất nhưng bao giờ sẽ trả nợ được số tiền đó? Năm nay thời tiết khắc nghiệt, mất mùa, thì làm sao lo nổi. Mình có thể sử dụng gỗ cũ vẫn tốt, không phải mua mới.

Anh Sinh: (Không nói gì)

Chị Mụi: Anh thử nghĩ xem lấy gì để trả nợ? 2 đứa đi học tốn kém lắm? Anh đi làm thuê bữa có tiền, bữa không có việc?

Anh Sinh: Rồi sau tính tiếp, anh là chủ hộ, anh quyết định rồi cứ vay 20 triệu

Chị Mụi: (thở dài, nét mặt rất buồn)

Anh Sinh: Anh cũng đã hỏi mấy cửa hàng bán vật liệu, mọi công việc xây nhà, thuê thợ anh lo hết, em bận rộn con cái, đồng áng. Đàn bà con gái cũng không biết mấy thứ ấy đâu.

Chị Mụi: (không nói gì)

(kết thúc đóng kịch)

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Lựa chọn 2: Đưa câu chuyện cho 2 người được lựa chọn để họ tự xây dựng lời thoại dựa trên nội dung câu chuyện

Sau cơn lốc xoáy mùa bão năm ngoái rồi, nhà của gia đình anh Sính và chị Mụi là một trong những nhà trong bản bị thiệt hại nặng, tường bị sập và mái bị tốc. Anh chị đã dựng tạm lên để ở. Mùa bão năm nay lại sắp đến, nên anh chị rất lo và đang bàn tính để xây lại căn nhà. Nỗi lo lớn nhất là cần vay tiền để xây nhà. Nhà anh chị nghèo, nên có thể vay qua Hội phụ nữ với lãi suất thấp. Anh muốn vay 20 triệu, trong khi chị chỉ muốn vay 10 triệu, vì chị nghĩ các nhà xung quanh cũng chỉ cần 10 triệu là có thể xây mới hoặc sửa chữa được nhà. Anh Sính muốn xây nhà đàng hoàng. Mặc dù chị Mụi cố gắng thuyết phục chồng, đưa ra các lý do như số tiền lớn, rất khó trả nợ, mất mùa, con cái đi học tốn kém... nhưng cuối cùng Anh Sính vẫn quyết định vay 20 triệu. Mọi công việc xây nhà, mua vật liệu do anh quyết định. Chị Mụi có hỏi, thì anh bảo việc ấy để anh lo, đàn bà con gái lo sao được, nên chị ngại không hỏi nữa.

Câu hỏi thảo luận (sau khi xem đóng vai)

- 1. Việc làm của anh Sính đúng hay sai? Vì sao?*
- 2. Vì sao chị Mụi rất lo lắng khi anh Sính quyết định vay 20 triệu đồng? Vay một món tiền lớn có thể ảnh hưởng đến cuộc sống của gia đình chị như thế nào? (nghèo đói hơn, học hành của con cái,...)*
- 3. Khi hai vợ chồng không đồng thuận trong các quyết định, thì điều gì có thể xảy ra đối với gia đình?*
- 4. Chị Mụi cần làm gì và cần sự giúp đỡ của ai, tổ chức nào để thuyết phục được anh Sính?*

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Tình huống 4: Đối xử công bằng đối với con trai và con gái

Cả bản Leo có 55 hộ nghèo, trong đó có gia đình gia đình chị Mai. Cả hai vợ chồng chị đều không được đến trường nên không biết chữ. Anh chị có 3 cháu, con gái lớn hiện 14 tuổi và đã bỏ học mấy năm nay vì gia đình nghèo quá. Con trai thứ 2 đang học lớp 5, cháu bé nhất là cháu gái học lớp 4. Chị nói chồng chị hiện đang bị bệnh, nên sắp tới vợ chồng chị cũng phải cho một đứa nghỉ học để giúp đỡ thêm công việc đồng áng. Hơn nữa cháu gái lớn sắp đi lấy chồng mặc dù chưa đến tuổi kết hôn. Chồng chị muốn con trai học tiếp, còn con gái út sẽ nghỉ học nó giúp được nhiều việc hơn, mặc dù chị nghe cô giáo nói con gái nhà chị học cũng được giấy khen. Chị cũng nghĩ, trong gia đình chị, 2 đứa con gái giúp chị mọi việc, cả việc nhà, lẫn việc sản xuất, đứa con trai thì không biết làm gì. Nên chị không biết xử lý thế nào? mặc dù chị cũng muốn cho con gái học tiếp.

Đây không chỉ là câu chuyện của riêng gia đình chị Mai. Ở bản Leo có nhiều trường hợp tương tự như vậy, khi có nhiều em gái phải bỏ học. Cả bản không có cháu gái nào học xong trung học phổ thông, vì lấy chồng sớm và sinh nhiều con, nên cái nghèo cứ đeo đẳng mãi.

Câu hỏi thảo luận

- 1. Nếu là gia đình anh chị cũng có hoàn cảnh tương tự như chị Mai, anh chị sẽ quyết định như thế nào? Có cho con gái đi học không? Vì sao?*
- 2. Em gái nghỉ học sớm sẽ dẫn đến những hậu quả gì?*
- 3. Vì sao con trai chị Mai không làm việc nhà?*
- 4. Chị Mai có cần lên tiếng để ủng hộ cho con gái đi học tiếp không?*
- 5. Chị Mai phải làm gì, cần đến sự giúp đỡ của ai, để con gái chị không phải nghỉ học.?*

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

PHỤ LỤC 2: NHỮNG KIẾN THỨC CƠ BẢN VỀ GIỚI

1. Khái niệm giới tính và giới

Giới tính: chỉ các đặc điểm sinh học của nam và nữ, được thể hiện bằng các chức năng sinh sản của phụ nữ và nam giới như phụ nữ có dạ con, có khả năng mang thai và cho con bú mẹ, nam giới có tinh trùng... Những khác biệt về mặt sinh học của phụ nữ và nam giới là không thể thay đổi được.

Giới tính là bẩm sinh và đồng nhất (nam và nữ khắp nơi trên thế giới đều có chức năng/cơ quan sinh sản giống nhau), không thể thay đổi được (giữa nam và nữ), do các yếu tố sinh học quyết định. Chúng ta sinh ra là đàn ông hay đàn bà: chúng ta không thể lựa chọn và không thể thay đổi được điều đó.

Giới: thể hiện mối quan hệ xã hội giữa phụ nữ và nam giới. Những đặc điểm, vị trí, vai trò này có thể hoán đổi cho nhau giữa nam và nữ và được coi là thuộc về khía cạnh Giới.

Ví dụ: Phụ nữ cũng có thể mạnh mẽ và quyết đoán. Phụ nữ có thể trở thành lãnh đạo, phi công, thợ máy/kỹ sư. Ngược lại nam giới có thể dịu dàng và kiên nhẫn, có thể làm đầu bếp, nhân viên đánh máy, thư ký...

Giới phản ánh sự khác biệt giữa nam và nữ về khía cạnh xã hội. Những sự khác biệt này là do quá trình học mà thành, đa dạng, và có thể thay đổi. Chúng thay đổi theo thời gian, từ nước này sang nước khác, từ nền văn hoá này sang nền văn hoá khác trong một bối cảnh cụ thể của một xã hội, do các yếu tố xã hội, lịch sử, tôn giáo, kinh tế quyết định. (Địa vị của người phụ nữ phương Tây khác với địa vị của người phụ nữ phương Đông, địa vị xã hội của phụ nữ Việt Nam khác với địa vị xã hội của phụ nữ Hồi giáo, địa vị của phụ nữ nông thôn khác với địa vị của phụ nữ vùng thành thị).

Những yếu tố đóng vai trò trong việc hình thành và duy trì các đặc điểm Giới:

- Gia đình: nuôi dạy trẻ
- Trường học: Sách vở, giáo trình
- Luật pháp
- Tôn giáo
- Thông tin đại chúng: Hình tượng về phụ nữ và nam giới

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

2. Vai trò giới

Vai trò sản xuất: Là các hoạt động làm ra sản phẩm, hàng hoá hoặc dịch vụ để tiêu dùng và trao đổi thương mại. Đây là những hoạt động **tạo ra thu nhập**, được trả công.

Cả phụ nữ và nam giới đều có thể tham gia vào các hoạt động sản xuất, tuy nhiên do những định kiến trong xã hội nên mức độ tham gia của họ không như nhau và giá trị công việc họ làm cũng không được nhìn nhận như nhau. Xã hội coi trọng và đánh giá cao vai trò này.

Vai trò tái sản xuất: Là các hoạt động chăm sóc, nuôi dưỡng, dạy dỗ...giúp tái sản xuất dân số và sức lao động bao gồm sinh con, các công việc chăm sóc gia đình, nuôi dạy và chăm sóc trẻ con, nấu ăn, dọn dẹp, giặt giũ, chăm sóc sức khoẻ gia đình...

Những hoạt động này là thiết yếu đối với cuộc sống con người, tiêu tốn nhiều thời gian nhưng **không tạo ra thu nhập**, vì vậy mà ít khi được coi là “công việc thực sự”. Xã hội không coi trọng và đánh giá cao vai trò này. Hầu hết phụ nữ và trẻ gái đóng vai trò và trách nhiệm chính trong các công việc tái sản xuất.

Vai trò cộng đồng: Bao gồm một tổ hợp các sự kiện xã hội và dịch vụ: tham gia các cuộc họp thôn, bản, các lễ hội, đám cưới, đám ma, làm vệ sinh làng, xóm...

Công việc cộng đồng có ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển văn hoá tinh thần của cộng đồng. Có lúc đòi hỏi sự tham gia tình nguyện, tiêu tốn thời gian và không nhìn thấy ngay được, có lúc được trả công và có thể nhìn thấy được.

3. Định kiến giới

Định kiến giới là nhận thức, thái độ và đánh giá thiên lệch, tiêu cực về đặc điểm, vị trí, vai trò và năng lực của nam hoặc nữ

Các quan điểm về vai trò của nam và nữ có thể đúng đối với một số người nhưng lại không đúng với một số khác. Thực tế chúng ta vẫn thấy nam giới làm việc nhà hoặc chăm sóc con cái rất tốt, hoặc nhiều nhà lãnh đạo nữ tuyệt vời.

Cần xóa bỏ định kiến giới. Khi đánh giá bất kỳ ai, chúng ta cần quan tâm tới khả năng và năng lực của họ thay vì họ là phụ nữ hay nam giới.

Dự án Tăng cường bình đẳng giới và các điều kiện nước và vệ sinh ở những vùng dân tộc thiểu số miền Bắc Việt Nam

Thay vì tư tưởng “phụ nữ phải thế này, nam giới phải thế kia”, chúng ta cần nghĩ rằng cả phụ nữ và nam giới đều có khả năng làm việc nhà hoặc ra quyết định khi họ được đào tạo, được hỗ trợ để làm các công việc này. Năng lực làm việc của phụ nữ hay nam giới không phải có sẵn từ khi sinh ra mà là kết quả từ rèn luyện và đào tạo

4. Bình đẳng giới

- *Bình đẳng giới là việc nam, nữ có vị trí, vai trò ngang nhau, được tạo điều kiện và cơ hội phát huy năng lực của mình cho sự phát triển của cộng đồng, của gia đình và thụ hưởng như nhau về thành quả của sự phát triển đó.*
- *Các yếu tố cấu thành bình đẳng giới:*
 - Quan tâm đến sự khác biệt về giới tính giữa nam và nữ cũng như những bất hợp lý về giới có thể tồn tại trên thực tế.
 - Chú trọng đến tác động của phong tục, tập quán như là những nguyên nhân sâu xa và cơ bản của tình trạng phân biệt đối xử.
 - Các chính sách, pháp luật không chỉ quan tâm đến những quy định chung mà còn quan tâm đặc biệt đến các quy định thể hiện được hai khía cạnh: phân biệt hợp lý yếu tố ưu tiên, bình đẳng hoặc vừa ưu tiên, vừa bình đẳng cho một nhóm cụ thể hoặc là nam hoặc là nữ để đạt được bình đẳng giới trên thực tế.
- *Các ví dụ về bất bình đẳng giới*
 - Phụ nữ làm chính công việc chăm sóc con cái và việc nhà
 - Phụ nữ ít tham gia công việc cộng đồng
 - Bộ máy chính quyền địa phương chủ yếu là nam giới
 - Nam giới có quyền ra quyết định những việc quan trọng
 - Trẻ em trai được ưu tiên trong học tập hơn trẻ em gái
 - Thích sinh con trai hơn con gái
 -